

Çeviri şiirin ustası SAİT MADEN'i kaybettik...

Usta şair, ressam, yayıncı ve grafik tasarımcı Sait Maden, 19 Haziran 2013 günü 82 yaşında bizlere veda etti.

26 Haziran 2013 - 11:51

1931 - 2013

[Yazdır](#)

Derleyen: Semra ÇELEBİ

8 bine yakın [kitap](#) ve dergi kapağına imza atan grafik tasarımcı, usta şair ve çevirmen Sait Maden, geçirdiği bypass ameliyatı sonrası yakalandığı akciğer pnömonisine bağlı olarak 19 Haziran Çarşamba sabahı 82 yaşında hayata veda etti.

Maden, 21 Haziran Cuma günü Karacaahmet Şakirin Camii'nde öğle namazının ardından ailesi, yakınları, sanatçı dostları, şairler, gazete ve dergi yöneticileri, Türkiye Yazarları Sendikası başkan ve üyelerinin katılımıyla son yolculuğuna uğurlandı.

1932 Çorum doğumlu olan Sait Maden, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nü bitirdi. İlk şiirleri, İstanbul, Türkçe, Soyut, Yazko Edebiyat, Soyut, Varlık, Gösteri gibi önemli dergilerde yayımlandı. 1950'de Varlık Yayınları'nın düzenlediği çeviri şiir yarışmasında Baudelaire'den uyarladığı 'Moesta et Errabunda'yla birincilik ödülünü kazanan Maden, o günden bu yana değişik ülke şairlerinden çok sayıda şiir çevirdi. Baudelaire'den 'Kötülük Çiçekleri', Octavio Paz'dan 'Güneş Taşı', Pablo Neruda'dan 'Kara Ada Şiirleri', Lorca'nın 'Bütün Şiirler'i, Aragon, Mayakovski, Eluard şiirleri Maden'in çevirilerinden bazıları. Maden, adsız şiirler, türküler, büyüler, destanların yer aldığı 'insanoğlunun 5 bin yıllık şiir serüveni'ni ortaya koyan 'Bir Şiir Müzesi' adlı inceleme-antolojiyi tam 40 yılda titizlikle hazırlamıştı.

GRAFİK TASARIMININ ÖNCÜSÜ

Grafik tasarım alanında da büyük başarılarla imza atan Maden, hayatını bağımsız ressam ve grafikçi olarak sürdürdü, bu alanda çok sayıda eser üretti, günümüze dek 8000 dolayında kitap ve dergi kapağı çizdi. 500 dolayında logo, süreli yayın, broşür, ambalaj, etiket ve çok sayıda siyasi amaçlı seçim afişi tasarladı. 1969'da Grafik Sanatçıları Derneği'nin kurucuları arasında yer aldı; derneğin bir süre başkanlık görevini yürüttü. Bu süreçte çalışmaları yurt dışındaki yayınlarda yer alan Maden, 1979'da ülkemiz adına bir ilk olan 'Başlangıcından Bugüne Türk Grafik Sanatı' adlı kitap projesine başladı. [Türkiye](#)'deki grafik tasarıma bir geçmiş arama çabasıyla araştırmaların sonucunda oluşan kitabın ilk bölümü 'Çevre' dergisinde yayımlandı. Zamansızlıktan ve destek yokluğundan çalışmasını tamamlayamadıysa da 1830 sonrasına ait bölümünü özet olarak kaleme aldı ve 'Grafik Sanatı' dergisinde yayımladı.

Logo tasarımlarını da 1990'da yayımladığı 'Simgeler' adını verdiği kitabında topladı. Kitabının önsözünde şöyle yazıyor: "Ödül alan ilk simgem 1955 yılında çizildiğine göre, elli yıllık bir gözlemci ve uygulamacıyım. Bu elli yıl içinde yüzlerce simge çizdim."

2010'da 'Bir Usta, Bir [Dünya](#): Sait Maden. Tasarımcı, Sanatçı, Şair' adlı retrospektif sergisi Yapı Kredi Kültür Merkezi'nde açıldı, sergi kapsamında bir de kitap yayımlandı. Maden'in son sergisi, 4–11 Nisan 2013 tarihlerinde İzmir'de K2 Sanat Merkezi'nde 'Simgeler' adıyla açılmıştı.

ARKASINDAN NELER SÖYLEDİLER?

[Turgay FİŞEKÇİ:](#)

“Paris’te genç iken koyu Baudelaire’perest idim” der ya Yahya Kemal bir şiirinde, Sait Maden de, nasıl oldu bilinmez, daha 18 yaşında Çorum’da yaşayan bir “Baudelaire’perest”di. Bunu edebiyat alanındaki ilk başarısı olan Varlık Yayınevi’nin 1950’de açtığı çeviri şiir yarışmasında bir Baudelaire çevirisiyle birincilik ödülünü kazanmasından anlıyoruz. Şiir çevirisi sonraki yıllarda da hayatının baş uğraşı oldu. Hatta bu yolla dil öğrendiğini söylerdi. Baudelaire okuya okuya Fransızca, Lorca’nın bütün şiirlerini Türkçeye kazandırma uğraşı boyunca İspanyolca öğrenmişti. Çeviri uğraşını o denli öne almıştı ki, kendi şiirleri her dönem gölgede kaldı. 1960’ların yayın dünyası düşünüldüğünde, ülkemiz yayıncılığında bir tasarım devrimini de yine Sait Maden’in gerçekleştirdiğini görürüz. Aynı yıllarda Memet Fuat’ın de Yayınevi’nde basılan kitaplar, Sait Maden’in kapak tasarımı ve Memet Fuat’ın sayfalara gösterdiği titizlikle bugün de imrenilerek bakılacak kitaplardır. Sait Maden, kişilik özellikleriyle de özel bir insandı. Aklaşmış saçları yandan geriye akar, ensesinde düz bir kabarıklık oluştururdu. Gençliğini bilenler, 19 yaşında da saçlarını böyle kestirdiğini ve o yıllarda bu saç modeliyle Çorum’da çok yadırgandığını söylerlerdi. Meyhaneye geliş saati bile dakikti. Cuma günleri, Çiçek Pasajı’nın kapısından girdiğinde saat hep tam 3 olurdu. İçki içip, davranış ve konuşmaları değişmeyen ender insanlardandı. Ne kadar içerse içsin hep karşısındakine saygılı, ölçülü davranışları olan, hep şık giyinen bir insandı.

Sait Maden’siz bir dünyada yaşayacağız artık denemez. O kadar çok şiire boğdu ki dünyamızı, o şiirler yaşadığı sürece Sait Maden de bizlerle olacak.”

“BİR ŞİİR DERVİŞİ: SAİT MADEN”

Haydar ERGÜLEN:

Bir kaç yıl önce bir portre yazmıştım Sait Maden için ‘Yüzlerce’ başlıklı portre dizim için. Adına da ‘Bir Şiir Derviş: Sait Maden’ demiştim. 50 civarında yazar, şair, sanatçı portresi yazdım, yazmayı sürdürüyorum. Bunların bir bölümü artık aramızda olmayanlar. Aramızda olanlardan yalnızca Sait Maden’le gidip görüşmüştüm. Çünkü ziyadesiyle merak ediyordum kendisini de.

Görüşmeye gitmeden önce bir ‘şiir derviş’ olduğunu düşünüyordum, görüştükten sonra da böyle düşündüğüme sevindim. Dervişlikte gizlilik de vardır, daha doğrusu sır vardır, Sait Maden şiirinde de böyle bir ‘gizli ustalık’ vardır, fakat öylesine gizlenmiştir ki, bunu anlamak için yalnızca şiirine değil, diğer uğraşlarına da, yaşamına da eğilmek, bakmak gerekir.

Şiirinin bir dipsuyu olarak akıp gideceğini, derinden ve usul akışını hep sürdüreceğini, okuyanı, okur olsun şair olsun etkileyeceğini düşünüyorum. O her ne kadar yaşamını ve uğraşını nerdeyse eşit gibi görünen ilgilere paylaştırmışsa da, evet Türkiye’de grafik sanatının ustalarındandır, Fransız ve İspanyol şiirinin büyük isimlerini onun çevirilerinden okuduk, özellikle artık yeryüzünde en sevdiğim şair ilan ettiğim Lorca’yı çevirdiği için iki kez teşekkür borçluyum ona, ama bütün bunlardan önce şairdir, iyi bir şairdir. Ve şairler başka ne iş yaparlarsa yapsınlar, sözgelimi tiyatro oyuncusu olsalar, romancı olsalar da şair olarak anılmak isterler, Sait Maden: Baştan sona, tepeden tırnağa şair.”

Söz! Dışarı Çıkma Saati

Söz! dışarı çıkma saati. Giyin üstünü.

Söz! dışarı çıkma saati. İşte gong.

Uçtu güneş-karga. Ateşte

ve taşta gong. Tutuşmuş çizmelerini

sıyırdı bir gölge ve bulutlara

astı kılıcını. Bu saat

dışarı çıkma saati. Giyin üstünü.

Söz! öfkeni giy bacağına. Al çividen

kırbacını. İşte hergünkü

biçimleri gizemli bir el

sildi göz önünden parıltısıyla. Artık

dışarı çıkma saati. İşte yollarda

aynı kalıba dökülmüş yüz ayak, aynı

ipe geçirilmiş yüz kol koşmada

günlük sofrasına zırvanın. Artık

dışarı çıkma saati. İşte yollarda

birbirini çiğneyip çığırır sesler

çekirgeler gibi sıçrayıp... İşte

kızıl bir ipliğe gelişigüzel dizilmiş

gözler sallanıyor havada, amaçsız bir el

evden ev kor gezdirirken

ve yıkıntı ve çığlık ve kül... Alçalan kuyu

ve yükselen baca üstüne şimdi

kapanıyor büyük bir çene

ve çıplak ağacından günlük edimlerin, kimbilir,

kopup savruluyor kimlerin yüzü.

Söz! dışarı çıkma saati. Giyin üstünü.

Söz! giyin üstünü. Koy cebine

çıplak çeliğini hıncının.

Çiğne eski biçimleri bir bir ökçenle.

Resmini duvardan al aşağı tanrının. İndir

çağdaş yalvaçları çivilerinden. At

başını bir yana, gövdesini bir yana

bütün edebiyatın. Saat

dışarı çıkma saati. Fırla öfkenle

ölü yüzlerinden yapılma serin çarşafklar

üzerinde geviş getiren kente.

Söz! dışarı çıkma saati. Giyin üstünü.

Bir sarnıça sonsuz hunilerden akıyor akşam...

Akıyor akşam... Akıyor akşam ve alarm.

Kızıl dilleri dışarda lambalar koşuşuyor

alanlarda. Savuruyor ölü göğün kâğıtlarını

minareler. Ve rıhtımlara

ağır sandıklara boşaltıyor karanlığı

vinçler, ağır çatırtılarla... Alarm!...

Ve süzülüp indi çatılara son peygamberi

felâketin bir büyük karga.

Söz! dışarı çıkma saati. Giyin üstünü.

Sait Maden

Etiketler; [sait maden](#)